

مجموعه سنون

تر

جمعیت علمیه عثمانیه

۷۷

TAL'IT ALFAVEAK
PLA I
No. 0/477-4

در دنجی سنه

نومرو ۳۴

محرم

استانبول

۱۲۸۳

(اوروپا دولتارینک احوال حاضر و سنی)

انگلیر لسانی

انگلیر لسانی شمدیکی حاله کلنجده د کین صور مخلنده منقلب اولمشدر.
لسان مذکوره اسکی غال لساندن هیچ برکله انتقال ایتماش ایسده
غال امارتده و قور تیایل قونتهلکی و اسقوجیا طاشغری و ایرلاندهک
بعض محلاری اهل البسی غالی و کیرین لسانلری تکام ایدوب بونلر دخی
ایکی ییک سنده بئرو قطعا تغییر ایتماشدر. رومالورک انگلیره استیلارنده
محاکم و دواثر رسیده کندی لسانلرینی استعمال ایتماش ایسده و ثورا
انگلیر لسانک تشکله بونک هیچ بر تأثیری اولیوب انگلیرجه مخلوط
بولسان لاتیجه کلمات رومالورک وقتدن صکره فرانسر لساندن
انتقال ایتماشدر.
بو تقدیرجه میلادک درتوز الی تار یخنده انکل و ساقسون طائفه لری
انگلیره بی استیلارنده اوراده بولان سلت طائفه سنی طاشغره طرد و ابعاد
ایله بونلرک لسانلرینی میدانن فالدیره رق کندی لسانلرینی نشر و تعمیم
ایتماش اولدقلرندن انگلیر لسانک بدایت تشکیلی تاریخ مذکور دن
اعتبار اولنور. قرن سادسده انگلیره حکمدارانندن اوغستک تشویقه
اهل الینک دین عبسوی بی قبول ایتماری لسان مذکورک انششارینه
و معایده استعماشه مداز اولمش و وست منستر و دور سسز و یورق
مکتبلرنده دخی علوم و فنون لسان مذکور اوزره تدریس اولنجه
باشلامشیدی.
۷۸۰ تار یخنده دایمار قدلولرک وقوع استیلاری انگلیره ده بر لسان جدید
تحدثی مستلزم اولماش ایسده انگلیرجه دایمار قد لساندن بعض

کلمات قارشیدند. فقط نورمان فرانسه دن قالقوب انکله یی استیلا
ایلدکلرنده فرانسزلسانی دائره قرالی و محاکم و دوائر دولته و انکل
و ساقسون اسانی عوام ناس یینده استعمال اولندیغندن اشبو ایکی
لسانک اوچیوز سنه اختلاطندن شمدیکی انکلزلسانی تحدث
ایلشدیر

انکله قرالی ایدواریک اوچیوز بکرمی یدی تاریخنجه مستند نشین
قرالی اولوب مدت حکومتی اولان الی سنه ظرفنده اشبو اسان
مخلطک کرک کندوسراینده و کرک عموم ناس یینده استعمالنه دقت
و اعتنا ایتمش اولدیغندن انکلزلسانی ایلرولوب علوم و معارفه دائر
افکارک افاده سیچون فرانسه وایتالیا و روم لسانلرندن برحق کلمات
التدینی مثللو حرف و صنایع ایچون دخی السنه سائرده اصطلاحات
لازمه اخذ اولنش و بعده انکله ده ظهورایدن فصحاوشعراک حسن
همتلیله بر مکمل لسان اولشدیر

انکلزلسانی قواعدی غایت ساده و موافق حکمت اولوب شویله که
اسما مسماریک جنس و نوعنه تابع اولور. ایکی درلودات اضافی
اولوب بر بسی عربی و دیگری ترکی قاعده سنه مطابقدرو صفتلر
ترکیه ده اولدیغی کی اسمدن صکره کلور و موصوفک جنس سنه تبعیت
ایتمز. افعالک نصریفاتی بک ساده ایسه ده املاجه چوق اختلاف
واردر. چونکه بالاده بیان اولندیغی وجهله انکلزلسانی بر قاج
لساندن مرکب اولوب بونلر یینده املاجه اختلافک دفعیله جمله سی
بر قاعده مطرده تحتیه وضع اولندیغندن هر کله ک کرکی کی تلفظی
اربابندن استماعه متوفقدیر. مثلا لاتینجه و یونانجه دن مأخوذ کلمات صورت تلفظلری بعض

مرتبہ قاعدہ تختہ اولدیغی مثلاً و فرانسزجه کلمه دخی هیئت
اصلیه ابقا اولدیغندن تلفظ لرندہ صعوبت یوق ایسده ساقسونیه
لسانندن مشتق اولان کلماتک بر چوغی صور مختلفه یازلدیغندن
بولرک تعلیمی کوجدر اشته شومشکلانه مبنی اجانب انکلیزجه یی السنه
سائرہ کی قولایقله تحصیل ایدہ مزمل

انکلیز کلماتک بعض حروفی حذف و ترخیم ایله تلفظ ایستدکلرندن
کلاملرینک نصفی یوترز دینلدیککی مشهوردر. لوندرد و دویلین
شهرلی اهابنسک لسانی اصول کتابه موافق اولوب سائریرل
اهالینسک ایسه شیوه لسانی لری مختلف قدر. انکلیز ایله ممالک
مجموعه امریکا اهابنسک لسانی لری ییشده تلفظ و کلماتک صورت
استعمالجه بعض مرتبه مبادیت وارددر. لوندرد و دویلین اهابنسک
تلفظ لرندہ دخی مغایرت بولدیغی مثلاً هر وقت بر نوع شیوه لسان
موده اولدیغندن بعض کره بر محل اهابنسک ایله لساننده اختلاف
کوریلور.

(تذکره اولاد) ادبیات و علوم و فنون
(تذکره اولاد) ادبیات و علوم و فنون

انکلیز فنون و صنایع مثلاً و ادبیاتده دخی خیلی ترقی ایلشلدرد شوبله
که نظم و نثرده ید طولی صاحبی نیچه ذوات طهور ایمشدر.
ازجله حضرت آدمک جنت اعدادن اخراجده دایر مشهور
مبتونک تالیف کرده سی اولان منظومه بلیغه مسلم عالم بر اثر
معتبردر. هجویاتده (سویفت) نام ذاتک مهارت کاهله سی اولوب پایا
وسائرلی علیهنده اوله رق تالیف ایمش اولدیغی فوجی حکایه سی
مشهوردر. علم اخلاقده دایر تالیفاتده (هوچسون) و (جون)

و (براون) و (ادام اسمیت) و مر اسلاتنده (لیدی مونکو) و (چستر فیلد)
و (جونیس) و حکایاتده (ریچاردسون) و (فیلدین) و (استرن)
و (اسهولت) و (غولد اسمیت) و محاکات ادیبده (ساموئل جونسون)
و تاریخده (هوم) و (روبرستون) و (کیون) کسب اشتہار ایتشلدرد.
خصوصیله مومی الہ کیونک رومادولتک انقراضنه دائر تألیف
ایتمش اولدیغی تاریخ دولت مذکورہ ک شان و شوکتی رسیده درجہ
کمال اولدیغی زماندن استانبولک فتحہ قدر اوروپا و اسبابا و افریقادہ
ظہورہ کلان و قوعات مهمہ بی شامل بر اثرہ مشہردر . انگلیز حکایہ
کتابلرنده الفاظ و تعیرات اجنبیہ استعارہ و استعمال اولتوب بو وجہلہ
کتابندہ برہ نارفتمہ کیدمشدرد.

انکاترہ علم حقوق ک ایلرولیہ میوب بوکا دائر حق تألیفات دخی یوقدر .
علم طب عملیات طبیہ اسمیلہ ۱۸۳۲ تاریخندہ طبع اولان لغت کتابک
ظہوریتہ قدر بر اساس قوی اوزرینہ مؤسس اولوب مشاہیر
اطباءک تألیف کردہ لری اولان کتب طبیہ اکثر یا نظریات اوزرینہ ترتیب
اولمشدرد . علم تدبیر مملکت و امور ملکہ علم لری (ادام اسمیت)
و (اریقاردو) و (مالطوس) و (ماق قلوٹ) ایلرولمشلدرد و مومی الہ (ادام
اسمیت) حصول ثروتک سعی و عملہ موقوف اولدیغنی یعنی طبیعتک وجودہ
کتوردیکی خام اشیا استعمالہ صالح بر حسن صورتہ افراغ و یا خود
بر محلدن محل اخرہ نقل اولمقد فحہ ثروت عد اولئہ میہ جفنی بیان
ایتمش و مبادلہده بر شیئک قیمت اضافہ سی انک اعمالچون صرف
اولئان امک نسبتیلہ تعین اولمشی اقتضایده چکنی کوسترمشلدرد
و مومی الہ مالطوس میلادک یک یوز طقسات سکن تاریخندہ قواعد
اساسیہ نفوس نامیلہ تألیف و بعدہ بر قاج سندل وقوعبولان تحریرات

و تدقیقاتی اوزرینہ تعدیل و تصحیح ایندیکی بر کتابدہ انبیاك مدار
تعبشی اولان حوایج ضروریہك درجہ تزیادی نفوسك درجہ تزیادی
نسبتندہ دكلدر چونکہ نفوس یکرمی سنہ ظرفندہ تزیاد هندسی ایله
تزیاد ایدوب یعنی بر ایکن ایکی وایکی ایکن درت و درت ایکن سكرقات
اولوب . حوایج ضروریہ ایسه بالکتر تزیاد عددی ایله تزیاد ایدوب یعنی
بر ایکن ایکی وایکی ایکن اوج و اوج ایکن درت اولور . بنا علیہ
اهالیك فوق الغایہ تزیادینہ ممانعت وینلرنده حوایج ضروریہ ایله
موازنہ حصولہ سعی و غیرت اولملیدر دیمشدر .

هندسہ اعلا دہ و خصوصیلہ علم ہیئتندہ (هرشل) و (نیوتون) و بونك
امثال حکمای مشہورہ ظہور ایتشدر . مومی ایله هرشل ۱۷۲۸ سنہ
میلادیہ سی شهرتسزین ثانیسك اون بشتندہ هانورده تولد ایتشدر .
پدری موزیقہ چی اولوب کندوسنی عسکر موزیقہ جیلغنه و یردیکندن
بوصنعتندہ مهارت کسب ایتك اوزرہ ۱۷۵۷ تاریخندہ لوندریہ عزیمت
ایله اوراده اوقات خالبہ سنی علوم ریاضیہ و بالخصوص فن ہیئت
تخصیلنه حصر ایتش و رصد دوربینی اشتراسنه قدردانی اولدیغندن
برقطعه دوربین اعمال ایدرك انکله زحماك خلقہ سنی و مسترینك
پیکر بنی کشف ایتدکدن صکره فوق العاده جسیم رصد
دوربینلری اعمال و بونلر واسطه سبلہ دها پك چوق تحقیقات اجرا
ایتشدر . ۱۷۸۰ سنہ سندہ قرده بولان طاعلرك درجہ ارتفاعلرینی
حساب و ۱۷۸۱ سنہ سی شهر مارتك اون اوچنجی کونی اورانوس
کوکبنی کشف ایتشدر .

مومی ایله نیوتون انکاره ده (لقون) قریہ سندہ ۱۶۴۲ سنہ سندہ
متولد اولهرق چوق کچمکسزین پدری وفات ایتش اولدیغندن

والده بی غرائب مکتبه ارسال ایتمش و کندیوسی هندوزاون
 یاشنده ابکن هندسه اعلا و جرائف و حکمت طبیعییه دایر
 مشاهیر علمین عاجز فالدقاری بر جوق مسائل مشکله بی حل ایلدیکندن
 خواجده سی بونلرک نشرینی کندیوسنه تکلیف و ابرام ایتمش ایسده
 قبول ایتدیره مامش و نهایت نیوتون بکرمی الی یاشنه وارد قدیم رینه
 کچورمک اوزره کندیوسی خواجده لقدن استعفا ایتمشدر نیوتونک
 ریاضیاتده تألیفات عدیده سی واردر و کواکب سیاره نیک مللدار
 مخصوصه اوزره بلا انحراف دورانلری شمک انسلری جذب
 ایتمسندن و انلرک دخی شمسدن تباعده مانل اولمسندن نساب ایتدیکنی
 و کره ارضده بولنان قوه جاذبه نیک دخی اندن تباعد اولدقجه تناقص
 ایتدیکنی و بالجه سیارلک شوقاعدهیه تابع اولدقنی تحقیق ایتمشدر
 علم حکمت طبیعییه جه حصوله کلان ترقیاتک اکثر بی انکلیز لک
 اثر همتیدر شویله که (فاتر رقاصک اهتزازاتی و لرزلی) حرارتک
 انتشاری و (دالطون) و (ادر) ضیائک کسب قطبیت ایتمی حقنه
 تحقیقات مهمه اجرا ایتمشلردر علم کیمیا جه دخی پک جوق اثرلر
 واردر تاریخ طبیعی یعنی علم موالید انکله رده ایلر ولیه مامشدر بونک
 سبب دخی علم مذکوره دایر بعضی تحقیقات عقائد دینه لرینه مخالف
 اولدیغندن بویایده مؤلف لک اختیار سکوته مجبور اولمایدیر علم نبات
 ایسه انکله رده باغچه لک کترقی مناسبیه پک معتبر ایسه ده هر
 فصلیه بودخی پک ایلر ولیه مامشدر علم معدنیات یکی بر علم اولدیغندن
 پک اعتبارده در

خصوصیات مسروده دن منبیل اولدیغی و جمله انکلیز نظر بانه
 توغل ایتموب عملیانه اعتنا ایدرلر انکله رده ظه و ر ایتمش اولان

حکما و مؤلفین وار باب معارف و بوزلک اخلافه یادگار بر اقد قاری
انارک تعداد و بیانی مجلدات جسیه تألیفه محتاج اولدیغندن مملکت
مذکورده فی زمانه علوم و فنونک نه راده اولدیغی اکلاشلی اوزره
بو قدرله اکثفا اولندی.

(ما بعدی صکره)

باب عالی ترجمه او طه سی خلفا سندن

(محمد شوقی)

(بعض اثار علمیه)

مجموعه فنون گوشه کیر صمت و سکون اولدیغی مدت ظرفنده محسنات
عصریه حضرت پادشاهیدن اولق اوزره بعض اثار علمیه منصبه ظهورده
جلوه نمون اولمشدر. از جمله مکتب فنون طبیه شاهانه ناظری سعادتلو
صالح افندی حضرت تیرینک علم حیوانات و نباتاته دائر ترجمه سته همت
بورمش اولدیغی کتاب مستطاب مسلم اولی الالبابر. مکاتب شاگردانه
تدریس اولمق و علی العموم ارباب مطالعه استفاده ایتک ایچون شمیدی
قدر اسان ترسکی اوزره مفید و مختصر بویه بر اثر معتبر موجود
اولدیغندن افندی مشارالیه طوغریسی بونقصانی اکال و خواهرشکران
علم و معرفتک تسکر و محظوظینی استحصال ایلشدر. مباحث ندرجه سنک
کرکی کی اکلاشلسنه امدار اولق ایچون شامل اولدیغی اشکال دخی
حقیقه بو آنه قدر ممالک محروسه ده و بلکه عموما بلاد و مد شرعیده
امالی کورلماش درجده نفیس و مکملدر.